

RECERCA JOVE

LES ANTIGUES ESCOLES DE LA TINENÇA DE BENIFASSÀ. TESTIMONIS DE L'ENSENYAMENT A L'ÈPOCA FRANQUISTA

Ignasi Iranzo Ortí

Treball de recerca
Zon de batxillerat, IES la Sénia

Com es pot observar, en aquesta imatge hi ha un escrit sobre Sant Pere i Sant Pau. També és visible la data del dia que van fer la classe i aquesta era un dissabte de matí. (font Remigio Bel)

INTRODUCCIÓ

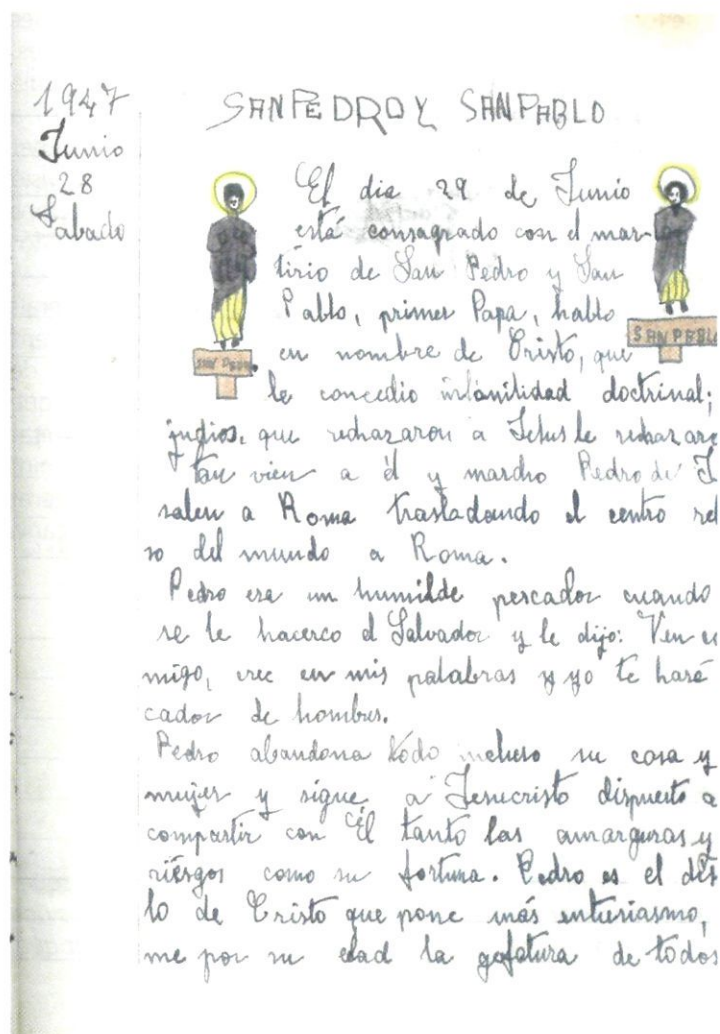
A l'hora de triar el treball de recerca, vaig tenir bastants dubtes. No sabia ben bé quin tema escollir i pel meu cap voltaven idees, però cap de totes no m'acabava de fer el pes. Després d'estar uns quants dies reduint la llista de possibles temes, vaig decidir fer-lo sobre els Ports de Tortosa-Beseit, però, en consultar-ho amb el meu tutor, em va dir que ja estava fet. El disgust fou gran, però un dia em va venir al cap la idea de fer-lo sobre les escoles desaparegudes de la Tinença i de Vallibona. La Pobla de Benifassà no hi podia ser, ja que avui en dia encara funciona. Per tant, els pobles estudiats van ser: Bel, el Ballestar, Coratxà, Castell de Cabres, Fredes, Vallibona i el Boixar. Vaig comentar-li al tutor el tema pensat i li va semblar correcte. Per tant, vaig decidir-me definitivament.

Aquest treball de recerca ha sigut força costós de realitzar, ja que no hi ha gaire informació escrita sobre el tema i a base d'entrevistes a antics alumnes havia de traure tota la informació per al posterior redactat. La veritat és que no se m'ha fet molt pesat, perquè vaig tenir la sort de trobar un tema que m'agrada molt, com és l'ensenyament, i que anava lligat amb una de les meues assignatures preferides, la història.

Primerament, vaig poder realitzar algunes entrevistes a antics alumnes de les diferents escoles de la Tinença que viuen a la Sénia, però no n'hi havia prou, ni molt menys. Per tant, vaig haver d'anar als diferents pobles per a poder entrevistar els diferents exalumnes. Vaig triar el mes d'agost per anar-hi, perquè és en aquest període quan la majoria de la gent té vacances i, a més a més, el clima és força més suau als poblets de muntanya. Per tant, aquesta és l'època de l'any en la qual aquests pobles estan més habitats.

Un cop recollida tota la informació, vaig posar-me a fer un buidat de les diferents entrevistes, comparant la informació obtinguda en els mateixos períodes de temps als diferents pobles. És a dir, comparar, per exemple, el dia a dia a l'escola dels alumnes de tots els pobles a la dècada dels 40.

També s'ha de dir que la redacció no és gaire fàcil, ja que s'ha d'evitar del tot la subjectivitat i,

La presència del Bisbe a Fredes va comportar que aquell dia els alumnes de l'escola no tingueren classe. Any 1958 (font: Rosa Mª Serrano)

en alguns casos, és força difícil. Aquesta complicació també em va sortir en algunes entrevistes, en les quals els exalumnes mostraven les seues idees polítiques. Però amb una mica de tacte, la situació podia avançar sense imprevistos. Cal destacar la predisposició de tots aquells entrevistats que, des del primer moment, em van contestar totes les preguntes amb molta amabilitat i, en alguns casos, fins i tot em van deixar fotografies o llibretes que m'han sigut molt útils per a la realització d'aquest treball. Des d'aquí el meu profund agraïment.

Una altra part del treball ha estat el material documentat. Aquest ha estat aconseguit gràcies als ajuntaments, però sobretot a la Delegació d'Ensenyament de Castelló. En aquesta institució encara es guardava, tot i que en mal estat, la informació referent als últims mestres de cada poble, el temps que van estar-hi, la seua nova destinació, l'any de tancament de l'escola i el motiu ...

VIDA ESCOLAR

Edat d'entrada dels alumnes i horaris

L'edat d'entrada i de sortida a escola dels alumnes depenia de molts factors. Podia passar que l'alumne fos amic del mestre i que hi entrés quan era molt jove, que hi entrés molt tard perquè vivia en un mas, que en sortís prompte per culpa del treball de casa o que no li agradés anar a l'escola i volgués treballar com més prompte millor.

L'edat d'entrada a l'escola variava en un parell d'anys. Sempre estava entre els quatre, cinc o sis anys d'edat.

L'edat d'entrada a l'escola variava en un parell d'anys. Sempre estava entre els quatre, cinc o sis anys d'edat. Entre aquestes edats, tots els alumnes estaven obligats a entrar a l'escola i després, en el moment de sortir, gairebé a tots els pobles se sortia als catorze anys. A tots els pobles de la Tinença se sortia de l'escola amb catorze anys, menys a Fredes, on la majoria d'alumnes en sortien amb dotze.

Lògicament, hi ha excepcions. Hi ha alumnes que, o bé per voluntat pròpia o bé perquè havien d'ajudar a casa, van haver de deixar l'escola amb una

CURSO 19	SECCION	PERIODO	CONCEPTOS	PUNTUACION			
				Primer trim.	Segun. trim.	Tercer trim.	Media anual
19	Materias instrumentales		Lectura				
			Escritura				
			Dibujo				
			Cálculo				
	Materias formativas		Religión				
			Geografía e Historia				
			Lengua				
			Matemáticas				
			Formación del espíritu nacional				
	Materias complementarias		Ciencias Naturales				
			Trabajos Manuales				
			Prácticas Taller				
			Formación para el hogar				
	Hábitos		Deberes				
			Conducta				
			Puntualidad				
			Aseo				
	Fallas		Justificadas				
			No justificadas				

Firma del maestro.

Enteroado. Firma del padre.

1.º trim.
2.º trim.
3.º trim.

Un exemplar de com eren les notes d'aleshores. (font: ajuntament de Coratxà)

edat inferior als catorze anys.

En l'apartat dels horaris, es pot observar que a l'escola primària es feien gairebé el mateix nombre d'hores que avui en dia. Cal destacar, però, els dissabtes al matí. En alguns pobles, durant els anys 50, també s'anava a l'escola els dissabtes al matí, i això compensava els dijous a la tarda, que tenien festa. Tot això es va anar modificant a mesura que avançava la segona part de segle. Així doncs, feien classe de dilluns a dissabte: al matí, de nou a dotze del migdia, i a la tarda, de tres a cinc.

La Llengua a classe

Aquí sí que no hi ha cap mena de dubte. El castellà era l'únic idioma utilitzat a l'escola. Estava completament prohibit fer classe en la nostra llengua i, per tant, els alumnes havien d'aprendre a escriure i llegir només en castellà.

A qualsevol persona de la tercera edat de Catalunya o el País Valencià li resultarà molt més fàcil entendre el castellà escrit que no pas el català, i sense anar tan enrere en els anys, persones de quaranta o cinquanta anys també tenen aquest mateix problema.

El motiu de no saber escriure ni llegir en català és que no han tingut ensenyaments en la nostra llengua, i això ha sigut molt dolent per a la salut del català, ja que aquesta política unitària només ha fet que enfortir el castellà i debilitar el català. Un exemple molt clar d'aquesta política d'imposició del castellà és que una entrevistada comentava que abans que Franco guanyés la guerra civil, a Vallibona, la gent no sabia parlar castellà i quan van començar a portar mestres, funcionaris i guàrdies civils que només parlaven en castellà, la gent va començar a aprendre'n com aquell qui diu a "marxes forçades".

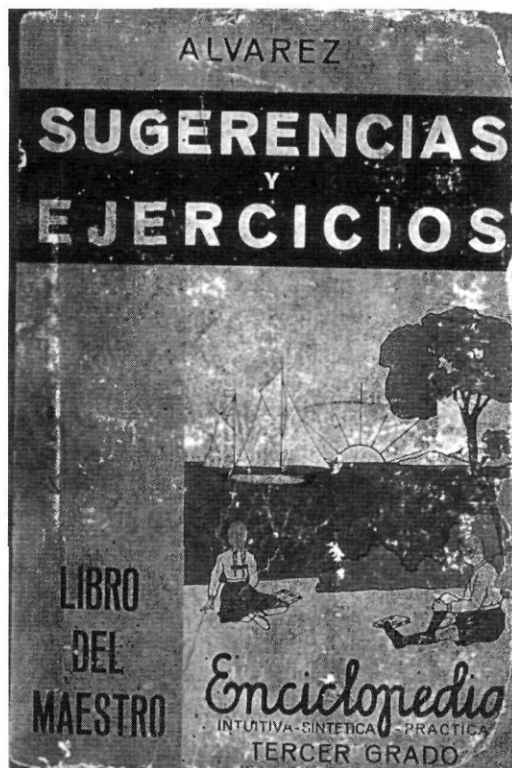
La religió a classe

Ha de quedar clar que la religió era una assignatura fonamental en l'escola d'aquells temps. Com ja és sabut, l'església tenia un gran poder persuasiu sobre la societat. Les autoritats de l'època la van utilitzar per a controlar encara més la societat i per això tenien tan bones relacions.

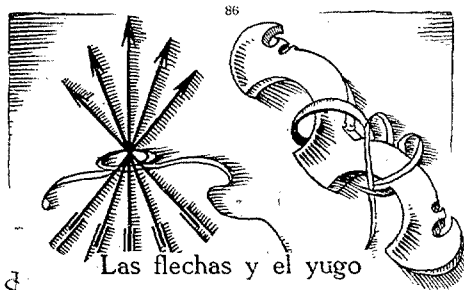
Quan preguntes als antics estudiants, veus amb claredat la manera d'ensenyar que utilitzaven els mestres. Per exemple, a tots els pobles al mes de maig es feia el que anomenaven el "mes de Maria", i anaven a buscar i collir flors i després feien un altaret amb la figura de la verge Maria. Abans d'entrar a classe, sempre feien resar el Pare Nostre i a meitat dels anys 40 i 50 (quan el règim asfixiava amb més força amb les seues lleis) al migdia havien de resar l'Àngelus. Era molt habitual, per tant, que el capellà del poble anés a classe de tant en tant per a veure els alumnes.

A més a més, també vigilava que la major part dels alumnes anessin a missa els diumenges i, si no hi anaven, preguntava el motiu de l'absència. En alguns pobles, fins i tot es va arribar a l'extrem de denunciar a algú que anés a treballar en lloc d'anar a missa, i també hi ha qui diu que si no assisties a l'ofici, et miraven malament pel poble.

Com diuen molts alumnes, de política no en parlaven molt, simplement deien coses bones de Franco, però la religió era el més

Portada d'una enciclopèdia utilitzada aleshores.
(font: José Ramon Segura)

El yugo y las flechas que figuran en el escudo nacional fueron usados por los Reyes Católicos, Isabel I de Castilla y Fernando V de Aragón.

El número de flechas era variable, pero el más frecuente era de cinco, ya que cinco eran los reinos bajo su poder en la península: Castilla, León, Aragón, Navarra y Granada.

El yugo significa la Unidad Nacional, e indicaba que ninguno de los reinos tenía preponderancia sobre los otros.

De aquí que el emblema de las cinco flechas y el yugo simboliza a nuestra querida Patria, sublime e inmortal.

Ellos son exponente de nuestra gloriosa Tradición y de la época más grande de la Historia de España: aquella en que descubríamos mundos, educábamos pueblos y hacíamos cristianos a millares de seres humanos hasta entonces sumidos en las tinieblas.

Mitjançant lectures com aquesta ("Las flechas y el yugo"), s'intentava impartir el nacionalcatolicisme a les escoles primàries.

Abans que Franco guanyés la guerra civil, a Vallibona, la gent no sabia parlar castellà.

A tots els pobles de la Tinença se sortia de l'escola amb catorze anys, menys a Fredes, on la majoria d'alumnes en sortien amb dotze.

important de tot. A alguns pobles, com per exemple Fredes, es feia religiós tots els dies de la setmana.

Les assignatures i els llibres de text

Ja se sap que Espanya era un estat amb molt pocs recursos econòmics i a l'hora d'elaborar o comprar els llibres, com menys cost econòmic suposessin, millor per a tothom. Per això els alumnes amb més edat utilitzaven el que s'anomenava una *Enciclopedia*, un llibre on hi havia totes les assignatures que es cursarien durant l'any. A mesura que van anar passant els anys, l'economia de l'estat va anar millorant i, lògicament, també la dels ciutadans.

A poc a poc la situació anava canviant a millor en molts aspectes (tot i això seguïem anant molt endarrerits respecte a Europa) i ja van aparèixer els llibres especialitzats per a cada assignatura. Això va passar cap als últims anys del franquisme, a finals dels anys 60 i principis dels 70. Aquesta evolució en els llibres va passar en tots els pobles de la Tinença, però hi va haver excepcions.

En relació a les assignatures, n'hi havia menys que avui en dia. Abans les assignatures es dividien en tres blocs: *Materias instrumentales*, *Materias formativas* i *Materias complementarias*. Dintre de l'apartat de *Materias instrumentales*, hi havia *Lectura*, *Escritura*, *Dibujo* i *Cálculo*. Es podria dir que aquest bloc era el més important, ja que dintre d'aquest es trobava l'aprenentatge d'escriure i de llegir i el del càlcul matemàtic. El segon bloc, el de *Materias formativas*, contenia les assignatures de *Religión*, *Lengua*, *Geografía e historia*, *Matemáticas*, *Formación del*

*espíritu nacional*¹ i, finalment, *Educación física*. Es podria dir que totes les assignatures d'aquest segon bloc són molt importants, menys la de formació de l'esperit nacional que n'és una que no té cap mena d'importància i que només servia de propaganda política per a la joventut d'aleshores. Ja per acabar, l'últim bloc, el de *Materias complementarias*, era el que qualificava l'actitud, la feina a casa, la puntualitat i la neteja de l'individu. Aquestes dos últimes qualificacions criden molt l'atenció, ja que avui dia són impensables. La primera d'aquestes té importància, però només en alguns professors, no en tots. Per contra, la de la neteja personal és una clara mostra de la pobresa i misèria de la gent d'aleshores, ja que segurament, si no hagués estat qualificada, els alumnes haguessin anat moltes vegades bruts a l'escola.

Diferències de gènere en l'educació

Ja se sap que a l'Espanya franquista el paper de l'home i de la dona estava fortament estructurat; és a dir, que tenien dos papers molt diferenciats que a gairebé totes les cases de l'Estat es duia a terme. Els polítics i el clergat intentaven de totes les maneres possibles que l'home treballés fora de casa i que la dona es dediqués al costós treball de la llar familiar. Era una societat molt masclista i l'home tenia un poder absolut de la família. En definitiva, era qui manava.

Les autoritats en l'ensenyament es van adonar que una fantàstica forma de promoure aquests valors era inculcant-los des de ben menudets als alumnes de les escoles. Van crear l'assignatura que s'anomenava *labores del hogar* (feines de la casa). Era una assignatura dirigida exclusivament cap a les alumnes femenines. Tractava bàsicament d'ensenyar les alumnes com fer tasques que els serien útils en la posterior vida a la llar familiar.

¹ Assignatura que tenia com a missió la inculcació del patriotisme espanyol. Dintre d'aquesta, es llegien manifestos de polítics de la Falange Española i també es cantaven diferents himnes.

489

Los Cantos Nacionales. — Los Cantos nacionales son el “Cara al Sol”, “Oriamendi” y el “Himno de la Legión”.
El “Cara al Sol” es la canción nacional de la Falange que José Antonio inspiró a los poetas que a ella pertenecían. Es una canción emotiva de lucha, y de victoria final.
El “Oriamendi” es la canción nacional de la Comunión Tradicionalista y el “Himno de la Legión” canta la bravura de los legionarios.

“CARA AL SOL”

*Cara al sol, con la camisa nueva
que tú bordaste en rojo ayer
me hallará la muerte si me lleva
y no te vuelvo a ver.*

— Formaré junto a los compañeros
que hacen guardia sobre los luceros
imposible el ademán
y están, presentes en nuestro afán.

— Si te dicen que caí
me fui, al puesto que tengo allí.

— Volverán banderas victoriosas
al paso alegre de la paz,
y traerán prendidas cinco rosas
las flechas de mi haz.

— Volverá a reir la primavera
que por cielo, tierra y mar se espera
¡Arriba, escuadras, a vencer
que en España empieza a amanecer!

España: una.

España: grande.

España: libre.

¡Viva España! — ¡Arriba España!

ORIAMENDI

*Por Dios, por la Patria y el Rey
lucharon nuestros padres.
Por Dios, por la Patria y el Rey
lucharemos nosotros también.*

— Los cruzados en campaña
lucharemos en unión
defendiendo la bandera
de la Santa Tradición.

— Por Dios y la España inmortal
pelearon nuestros padres.

*Por Dios y la España inmortal
Requetés a vencer y a triunfar.*

— Todos juntos en campaña
lucharemos en unión
defendiendo la bandera
de la Santa Tradición.

(Repíte)

(Repíte)

HIMNO A LA LEGIÓN

*Soy valiente y leal legionario,
soy soldado de brava legión,
pesa en mi alma doliente calvario
que en el fuego busca redención.
Mi divisa no conoce el miedo,
mi destino tan sólo es sufrir,
mi bandera luchar con denuedo
hasta conseguir vencer o morir.
Legionario, legionario,
que te entregas a luchar
y al azar dejas tu suerte,
pues tu vida es un azar.
Legionario, legionario,
de bravura sin igual.*

*Si en la guerra hallas la muerte,
tendrás siempre por sudario,
legionario, la Bandera Nacional.
¡Legionarios, a luchar!
¡Legionarios, a morir!
Somos héroes incógnitos todos,
nadie aspira a saber quién soy yo;
mil tragedias de diversos modos
el correr de la vida formó.
Cada uno será lo que quiera,
nada importa su vida anterior;
pero juntos formamos Bandera
que da a la Legión el más alto honor.
¡Legionarios, a luchar!
¡Legionarios, a morir!*

En aquesta pàgina d'una enciclopèdia hi ha escrits els tres himnes que havien d'aprendre els alumnes: “Cara al sol”, “Oriamendi” i “Himno a la Legión” (font: Remigio Bel)

Els ensenyaven a cosir de molt diverses formes (brodats, ganxet...), receptes culinàries i un llarg etcètera. És molt curiós observar com les dones grans comenten que els ensenyaven les coses de les dones, cosa que indica que els propòsits dels dirigents es va aconseguir; és a dir, inculcar a les dones que el seu lloc era a casa. També és força curiós que moltes vegades, mentre les noies feien “labor”, els alumnes masculins estaven al pati jugant. D'altra banda, a tots els pobles, els entrevistats han comentat que aquesta assignatura es duia a terme només si hi havia mestra. Si per contra hi havia mestre, com que no en sabia, no en podia ensenyar.

Una altra diferència, aquesta molt poc important, va lligada a la religiositat. Els alumnes de Vallibona celebraven Sant Nicolau i les alumnes celebraven Santa Caterina.

Els càstigs dels mestres

En aquest sentit l'educació d'ara i la d'abans és com la nit i el dia, completament diferents. És sabut per tots que avui en dia abans pegaria un alumne a un mestre que no pas a l'inrevés. No obstant això, no tota la vida ha passat igual. Fa alguns anys, els mestres tenien una autoritat total a l'hora d'impartir els coneixements. Podien permetre's el luxe de pegar de tant en tant algun carxot o algun cop de regle als dits, i els pares dels alumnes segur que no dirien res, ben al contrari. Alguns alumnes han comentat que quan arribaven a casa, si els

pares s'assabentaven que a l'escola els havien pegat, encara els pegaven més. Fins i tot, molts pares anaven als mestres a dir-los que els “apretessen” de valent i, si calia, algun clatellot no aniria gens malament.

El motiu d'abandonament de l'escola

Fa anys, l'escola no estava considerada com avui ho està. La gent d'aleshores tenia el pensament que si aprenien el més elemental, ja en tindrien prou. Creien que la vida que portaven no era dolenta. Per això els seus fills podien seguir tenint-la. La mentalitat, com es pot observar, no era molt avançada i per això l'abandó de l'escola es produïa molt abans d'allò que, en molts casos, l'alumne desitjaria. Per aquest motiu, moltíssims alumnes es van quedar amb molt pocs estudis. Va haver-hi qui fins i tot es va haver de treure el certificat escolar quan feien el servei militar. Els motius de l'abandonament escolar no eren gaire diversos. Entre tots els entrevistats, el més corrent era deixar-ho per a poder ajudar a casa.

Els regals als mestres

En ser preguntats els alumnes sobre si feien o no regals als mestres, queda ben palès que, aleshores, tothom en feia. Tots els alumnes enquestats han respost afirmativament.

A tots els pobles al mes de maig es feia el que anomenaven el “mes de Maria”, i anaven a buscar i collir flors i després feien un altaret amb la figura de la verge Maria.

En aquells temps, els mestres tenien un sou més que pobre, raquític. Era molt difícil passar el mes només amb el que cobraven de l'administració i, això, la gent dels pobles ho sabia i els ajudava en tot el que podia. Una mestra entrevistada comentava que a finals de mes, després de pagar la pensió i el menjar, li sobraven dos pessetes... Això ja ho diu tot. A més a més, és coneguda per tothom la dita que fa: “Pateix més gana que un mestre d'escola”. I és que aleshores, si no hagués sigut pels regals dels habitants, més d'un mestre ho hagués passat malament.

Registre d'analfabetes absoluts residents en esta localitat con expresion de nombrs y apellidos, edat, domicili y profesio e q treballa

Nombre y apelli	Edat	Domicili	Profesio	Enquerra q treballa
Joaquín Sabatés Nallo...	58	Mayor	laborador	Mayo
Josep Zapater Sans...	55	id	laborador	id
Agustí Pilotta Martí...	40	id	laborador	id
Maria Pilotta Grau...	40	id	laborador	id
José Sans Barberà...	52	id	laborador	id
Maria Toralla Verge...	53	id	laborador	id
Ramon Sorolla Gil...	48	id	laborador	id
Maria Verge Sans...	46	id	laborador	id
Agustina Toralla Verge...	47	id	laborador	id
Vicente Ramon Boix...	57	id	laborador	id
Francisca Boix Sans...	50	id	laborador	id
Agustín Ramon Boix...	65	id	laborador	id
Belena Prada Cuadras...	40	id	laborador	id
Miguel Albella Barberà...	60	id	laborador	id
Jacint Albella Horeguera...	60	id	laborador	id
Vicente Gil Toralla...	65	id	laborador	id
José Albella Barberà...	61	id	laborador	id
Mora Pla Bel...	82	id	laborador	id
José Gil Sans...	68	id	laborador	id
Antoni Ferrer Albella...	66	id	laborador	id
Joaquín Fabre Capent...	55	id	laborador	id
Vicente Sans Balander...	55	id	laborador	id
Josep Toralla Verge...	50	id	laborador	id
Vicente Segura Sans...	30	id	laborador	id
Vicente Capent...	58	id	laborador	id
Maria Gil Toralla...	64	id	laborador	id
José Ramon Bonharte...	38	id	laborador	id
Josefina Ramon Bonharte...	35	id	laborador	id
Ramón Ramon Boix...	52	id	laborador	id

La primera plana de la llista dels analfabets. (font: Ajuntament de Coratxà)

Relacio d'analfabets relatius residents en esta localitat con expresion de nombrs y apellidos, edat, domicili, profesio y en q treballa

Nombre y apelli	Edat	Domicili	Profesio	Enquerra q treballa
Joaquín Sans Guera...	60	Mayor	laborador	Mayo
Vicente Gil Capent...	55	id	laborador	id
Vicente Sans Pla...	58	id	laborador	id
José Merqui Bonfill...	57	id	laborador	id
Francis Goch Pla...	59	id	laborador	id
Francisca Merqui Bonfill...	54	id	laborador	id
Francisca Cardana Segura...	54	id	laborador	id
Francisca Gran Pallares...	52	id	laborador	id
Agustí Gil Barberà...	66	id	laborador	id
Vicente Pla Capent...	50	id	laborador	id
Joaquín Gil Prats...	53	id	laborador	id
José Jordà Bonharte...	52	id	laborador	id
Francisca Ramon Bonharte...	35	id	laborador	id
Vicente Gil Toralla...	52	id	laborador	id
Maria Bonharte Pla...	35	id	laborador	id

La segona plana del dossier (font: Ajuntament de Coratxà)

L'últim bloc, el de Materias complementarias, era el que qualificava l'actitud, la feina a casa, la puntualitat i la neteja de l'individu.

Els regals que els feien no són com els d'ara. Aleshores els donaven excedents de la collita, de la matança del porc o de la cacera del dia anterior i productes de l'hort. També se li donava un pa al mestre quan una família pastava. Eren petits detalls, però, com que ho feia tot el poble, això suposava una ajuda molt important.

Actituds davant un clima dur i sistema de calefacció emprat

El canvi climàtic, tan anomenat últimament als mitjans de comunicació, ha fet efecte si comparem les temperatures de fa molts danys amb les d'avui en dia. Tots els entrevistats comparteixen una mateixa afirmació: la temperatura als poblets de muntanya ha canviat molt. Abans nevava molt més i, quan nevava, ho feia de veritat, no com avui en dia, que cauen dos volves de neu i tots ja ens afanyem a fer fotografies per immortalitzar el moment. Un alumne de l'escola de Fredes diu que les nevades que fa avui en dia, abans les consideraven "saladetes" i que ells deien nevades a les que, fins i tot, arribaven als vuitanta centímetres d'alçada. Aleshores les nevades duraven mitja setmana o fins i tot una de sencera i la neu arribava als vuitanta centímetres de gruix. Els habitants s'havien d'espavilar a traure-la dels camins per a poder anar a treballar amb normalitat o perquè els fills poguessin anar a l'escola. En aquell temps, hi havia un gran companyonia entre tot el poble; tothom s'ajudava. Els homes de totes les cases, ben prompte al matí, es reunien tots amb pales i traçaven un camí principal pel mig del poble i després cadascú ja el feia arribar a la seua pròpia casa.

Moltes vegades, mentre les noies feien "labor", els alumnes masculins estaven al pati jugant.

El sistema de calefacció d'aleshores era el mateix, tant a casa com a l'escola, una estufa de llenya. Normalment estava situada a una punta de la classe i des d'allí ja feia caliu per a tothom, encara que, lògicament, hi havia punts de la classe on arribava amb menor intensitat l'escalfor. Per això era com un a espècie de premi per als millors alumnes estar a la vora de l'estufa. Aquells a qui costava una miqueta més, n'estaven més allunyats. Perquè funcionés

El Inspector Jefe

de

Enseñanza Primaria de la Provincia de Castellón

Saluda

a D^a. Nieves Villalonga, Maestra Nacional de Cora-
char y le recuerda que acompañando la impreso que
le remitió esta Inspección y que Ud. envió ya cum-
plimentado, debía remitir igualmente relación nomi-
nal de los analfabetos indicando su domicilio, edad
y profesión. No habiéndose recibido todavía dicha
relación se le ruega la envíe con la mayor rapidez
posible.

Angel Perez Rodrigo

*aprovecha gustoso la ocasión para expresarle el testimonio de su consideración
personal más distinguida.*

Castellón, 26 de abril de 1960

En aquesta carta, l'inspector en cap li demanava
a la mestra que fes la llista dels analfabets. (font:
Ajuntament de Coratxà)

***Fins i tot, molts pares
anaven als mestres a dir-
los que els "apretessen"
de valent i, si calia, algun
clatellot no aniria gens
malament.***

A cavall d'un "matxo" arribaven les mestres a Bel.
(Font: Joaquín Martí Llompарт)

l'estufa, lògicament es necessitava llenya i la
portava cada alumne de casa seua.

Política a l'escola

A l'hora d'imposar les idees políticament
correctes, les autoritats tenien ben clar com
ho havien de fer: impartint-les a l'escola. Van
pensar que si ensenyaven les idees al jovent,
aquest hi creuria cegament. Es podria dir que
van fer el mateix amb les idees ultradretanes
com amb la idea que el lloc de treball per a la
dona era la casa.

Van començar per la imposició del castellà.
Una forma molt efectiva de fer-ho era enviant
mestres de tot l'Estat espanyol als nostres
territoris. D'aquesta manera, els alumnes es
veurién obligats a parlar-los en castellà i la
gent del poble, també, ja que els mestres no
coneixien la nostra llengua. Juntament amb la
imposició de la llengua, també els feien cantar
himnes com ara el *Cara al sol*, *Oriamendi* (un
himne religiós) o *Himno a la Legión*.

A gairebé tots els pobles, de matí abans d'entrar
a escola, els feien cantar el *Cara al Sol*. Conten
els alumnes que davant l'escola hi havia una
bandera i tots el cantaven de cara a aquesta.

Algunes vegades fins i tot amb divisió sexual, és a dir, una filera amb els
nois i una filera amb les noies. Comenten molts dels entrevistats que ells
no s'adonaven que els intentaven polititzar ja des de ben jovenets. "*Quan
eres crio, no pares conte d'estes coses*", aquesta és una de les frases més
comunes que diuen els entrevistats. La veritat és que no els falta raó: quan
eres menut, l'última cosa en què penses és en política i el que t'ensenyen
a l'escola ja et va bé.

No obstant això, quan els alumnes es fan grans i recorden els temps
anterior s'adonen de com de polititzada estava l'escola, de com n'estava
de manipulada per l'església, de les mentides que contaven sobre molts
aspectes de la societat, de les diferents races, de les religions, etc. Quan
tens l'oportunitat de llegir algunes pàgines de les antigues *enciclopedias*
t'adones de la forma en què explicaven les lliçons. Ho feien "a la seua
manera". A manera d'exemple, deien que hi havia moltes races de

persones: "*la raza blanca, la amarilla, la negra, la cabriza
o americana y la aceitunada o malaya*" (aquestes eren
les cinc races principals, segons ells). En un exercici hi ha
una pregunta molt interessant: "*Son todos los hombres
igualmente civilizados?*" i la resposta no té pèrdua:
"*No, señor; los más civilizados son los de raza blanca,
y luego los amarillos.*" Com es pot observar, ja des de
ben menuts, els intentaven imposar actituds xenòfobes
i discriminants sobre les persones que fossin diferents
físicament als d'aquesta terra.

D'altra banda, en les pàgines de religió es podia llegir:
"*Nosotros profesamos la religión católica, que es l'única
verdadera; però también existen protestantes, cismáticos,
judíos, mahometanos, paganos, etc.*". Només llegint
bajanades com aquesta, un s'adona de com anava
l'ensenyament a tot l'Estat espanyol.

